

DOI: 10.11649/abs.2015.014

Krystyna Rutkowska
Uniwersytet Wileński
Wilno

Nowe sposoby opracowania pruskiego dziedzictwa językowego przez bałtystów litewskich

Bałtyści litewscy zapowiadają nowy etap w badaniach nad językiem pruskim. Przygotowane przez nich prace mają charakter popularyzatorski, polegają na aktualizacji już istniejących fundamentalnych opracowań w zakresie prusoznawczych studiów językowych i tworzeniu dostępu do nich online.

W Katedrze Bałtystyki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wileńskiego opracowano nową elektroniczną bazę danych – Prusų kalbos paveldo duomenų bazę (pol. Baza danych pruskiego dziedzictwa językowego), dostęp: <http://www.prusistika.flf.vu.lt>. Baza ta zawiera wszystkie zachowane dotychczas teksty w języku pruskim, poprawiony i uzupełniony *Prusų kalbos etimologijos žodynas* (pol. *Słownik etymologiczny języka pruskiego*) Vytautasa Mažiulisa w wersji elektronicznej, najważniejsze dotychczasowe publikacje naukowe na temat pruskiego dziedzictwa językowego oraz nowe opracowania przygotowane specjalnie dla potrzeb bazy. W bazie tej umieszczono odpisy wszystkich znanych zabytków w języku pruskim, zaopatrzone w faksymilia ich pierwodruków oraz opracowano na ich podstawie i rejestrze słownika V. Mažiulisa leksykę. Dzięki dobrze skonstruowanemu systemowi wyszukiwania istnieje możliwość nie tylko znalezienia i odczytania etymologii wyrazu, podanej w zbiorze V. Mažiulisa, lecz też odszukania tych leksemów w tekstach pruskich, w których zostały użyte. Można również wyszukiwać wyrazy na podstawie określonych cech ortograficznych

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 PL License (creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s) 2015.

Publisher: Institute of Slavic Studies PAS & The Slavic Foundation
[Wydawca: Instytut Sławistyki PAN & Fundacja Sławistyczna]

(np. geminaty, użyte znaki diakrytyczne), cech morfologicznych (części mowy, formanty słowotwórcze, typy alternacji), pochodzenia leksemów. Każdy artykuł hasłowy w *Słowniku etymologicznym języka pruskiego* jest zaopatrzony w okienko, gdzie każdy zainteresowany daną problematyką i mający jakieś dodatkowe dane lub odmienną opinię dotyczącą pochodzenia wyrazu może wpisać swój komentarz i wysłać go drogą elektroniczną.

O walorach poznawczych opracowanej wersji bazy świadczy nie tylko sam skrupulatnie zgromadzony i opisany materiał językowy, lecz również zamieszczone publikacje naukowe w wersji cyfrowej. Udostępnione zostały tu fundamentalne prace Vytautasa Mažiulisa *Prūsai* (pol. *Prusowie*), *Prūsų kalbos paminklai* (pol. *Zabytki języka pruskiego*), *Prūsų kalbos rašyba* (pol. *Ortografia języka pruskiego*), *Prūsų kalbos istorinė gramatika* (pol. *Gramatyka historyczna języka pruskiego*), Bonifacasa Stundži *Prūsai, jų rašto paminklai ir kalba* (pol. *Prusowie, ich zabytki piśmiennictwa oraz język*) i Vytautasa Rinkevičiausa *Prūsų kalbos kirčiavimo sistema* (pol. *System akcentuacyjny języka pruskiego*). Zamieszczony tu artykuł Elzbety Mikalauskaitė jest poświęcony zachowanym fragmentom modlitwy *Ojczy nasz* w języku pruskim (*Priešreformacinių laikų prūsiško Tėve Mūsų nuotrupa*), a tekst autorstwa Ilji Lemeškina zawiera analizę *Czterowersza/dwuwersza Bazelego/Bazela* jako wzorca prośby o dary (*Bazelio ketureilis/dvielis – dovanų prašymo pavyzdys*).

Jedna ze stron bazy (<http://www.prusistika.fff.vu.lt/zodynas/prusu-kalba/tyrejai>) przedstawia wszystkich naukowców, którzy zasłużyli się dla studiów prusoznawczych. Zawiera encyklopedyczne informacje o każdym z badaczy i podaje spis ich dzieł. Dzięki temu możemy śledzić zarówno zasięg zainteresowania językiem pruskim na świecie, jak też zorientować się w problematyce prowadzonych badań.

Baza powstała dzięki współpracy naukowców z dwóch ośrodków naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Wileńskiego – Katedry Bałtystyki oraz Centrum Filologii Cyfrowej. Twórcą i pomysłodawcą bazy jest młody bałtysta dr Vytautas Rinkevičius, który opracował korpus tekstów i leksyki, dokonał też redakcji od strony bałtystycznej *Słownika etymologicznego języka pruskiego* V. Mažiulisa, przygotowując wersję elektroniczną tego źródła. Redakcję materiału leksykalnego pod kątem związków językowych indoeuropejskich przeprowadził z kolei docent Uniwersytetu Wileńskiego Miguel Villanueva Svensson. Dogłębny i wieloaspektowy sposób wyszukiwania materiału leksykalnego, jego powiązanie systemowe ze źródłami i komentarzami językowymi, jest możliwy dzięki rozwiązaniom wprowadzonym przez naukowców i informatyków z Centrum Filologii Cyfrowej: dr. Mindaugasa Strockisa, dr. Petrasa Skirmantasa i Marijusa Tverijonasa.

Twórcy bazy mają nadzieję, że przedstawione przez nich materiały będą wykorzystywane tak przez badaczy, jak i młodych adeptów, zainteresowanych problematyką pruskiego dziedzictwa językowego, przyczynią się do dialogu naukowego i transmisji wiedzy oraz będą inspiracją do dalszych studiów nad językiem pruskim.

Bibliografia

Prusų kalbos paveldo duomenų bazė. (b.d.). Pobrano z <http://www.prusistika.flf.vu.lt>

Nowe sposoby opracowania pruskiego dziedzictwa językowego przez bałtystów litewskich

Streszczenie

Tekst prezentuje bazę danych, dotyczącą pruskiego dziedzictwa językowego. Baza została stworzona przez bałtystów litewskich w celu udostępnienia szerokim kręgom badaczy zarówno tekstów w języku pruskim, jak i opracowań naukowych. Na stronach bazy można korzystać ze *Słownika etymologicznego języka pruskiego* Vytautasa Mažiulisa.

Słowa kluczowe: pruskie dziedzictwo językowe; słownik etymologiczny języka pruskiego

New ways to develop the linguistic heritage of Prussia by Lithuanian Baltists

Abstract

The text presents database related to Prussian language heritage. Lithuanian Baltists created this database for the purpose of providing access for a wide circle of researchers to both the Prussian language texts and research compilations. Vytautas Maziulis' etymological dictionary of the Prussian language is available on the pages of database.

Keywords: Prussian language heritage; Prussian etymological dictionary

---

Correspondence: K. Rutkowska, Vilnius University, e-mail: kristina.rutkovska@gmail.com
The study was conducted at author's own expense.

Competing interests: the author is a member of the Scientific Board of this journal.